

tól, amelyek csak hírverés végett használják ezt a hangzatos nevet, holott tulajdonképen semmit sem találhatni meg bennük a valódi új iskolák szelleméből és módszeréből.

Olyan iskolák részére, melyek joggal számot tarthatnak rá, hogy új iskoláknak tekintsek őket, kétféle programot állít fel a szerző. A legszűkebb program szerint az új iskolának családi jellegű s vidéken elhelyezett bennlakásos intézetnek kell lennie. Az értelmi nevelésnek alapjául a növendékeknek személyes tapasztalása kell hogy szolgáljon, főként a kézimunka felhasználása által. Ugyanennek az elvnek kell érvényesülnie az erkölcsi nevelésben is, oly módon, hogy az iskola megvalósítja a tanulók viszonylagos önkormányzatának rendszerét. A legtágabb körű program pedig harminc pontba foglalja össze azokat a nevelési elveket, melyek nagyban és egészben jellemzik a legkiválóbb új iskolákat. Amely iskola ezeknek az elveknek legalább a felét nem valósítja meg a maga gyakorlatában, azt a szóban forgó nemzetközi központi szerv nem is tekinti az új iskolák közé tartozónak.

Ennyiből is látnivaló, hogy Ferrière egészen gyakorlati célt szolgál ez iratkájában: tájékoztatni kívánja a gyermekeik számára jó nevelőintézetet kereső szülőket, egyúttal azonban jelentést is kér az új irányban haladó iskolák vezetőitől pedagógiai kísérletezéseik eredményéről, s ily módon tapasztalati anyagot akar gyűjteni a nevelésnek újjáalkotásához.

Az új iskolák programját érdeklődéssel olvashatja mindenki, aki a gyakorlati pedagógia haladása iránt fogékony, mi magyar pedagógusok pedig annyival inkább, mert hazánkban még nincs is ilyen fajta nevelőintézet. Bíráló megjegyzést természetesen nem egyet lehetne tenni a programnak egynemely pontjára, azt azonban szigorú elvi állásponttól is helyesnek kell tartanunk, hogy először ilyen kísérleti iskolákban próbálják ki a különböző új módszereket és mindenféle nevelésbeli újításokat. Egyébként pedig bármily lelkes híve is valaki a haladásnak, sohasem szabad megfeledkeznie arról az igazságról, melyet a higgadtan gondolkodó elmék mindig világosan láttak, hogy az intézmények értéke, ennél fogva az iskoláké is, elsősorban azoktól az emberektől függ, akik benne működnek. Hiába van megadva a legszébb és legeszményibb keret is, ha nincsenek megfelelő emberek, akik jól kitöltik a magában véve üres keretet és valóra váltják az intézmény megtervezőjének szeme előtt lebegő szép eszményeket. Ezért az új iskola is lehet nagyon gyenge, ha hiányzik belőle a kellő vezetés vagy hiányoznak a lelkes és ügyes pedagógusok, s megfordítva: az igazi rátermettség és nemes úgyszeretet a régi, megállapodott keretben is sikeres munkát végezhet és sok szépet hozhat létre.

Nagy József Béla.

ÚJ MAGYAR KÖNYVEK ÉS LAPOK.

Dr. Imrē Lajos: Vezértonal az ifjúság gondozására.
(A Magyar Pedagógiai Társaság Könyvtára. 3.) Bpest, 1920. Franklin.
(N. 8-r., 152 l.) Ára 88 K.

Nemesné M[üller] Márta: A lelki fejlődés útja. A 13—15 éves gyermek spontán tevékenységei. Zárófejezettel ellátta *Révész Margit*. Bpest, 1920. Franklin. (8-r., 221 l.) Ára kötve 110 K.

Dr. Gulyás József: Tompa és a nevelő oktatás. (A Sárospataki Hírlap füzetei. IV. füzet.) Sárospatak, 1920. Ref. főiskolai könyvnyomda. (8-r., 38 l.)

Haller János: Nem! (Vezérfonal iskolák részére. I. füzet.) Bpest, 1920. Kiadja Magyarország Területi Épségének Védelmi Ligája. (8-r., 30 l.)

Szentiványi Károly: Falusi programmok. Bpest, 1920. Stephaneum. (K. 8-r., 290 l.) Ára 44 K.

F. W. Foerster: Élet és jellem. Fordította *Schütz Antal*. Harmadik magyar kiadás. Bpest, 1920. A Szociális Missziótársulat kiadása. (8-r., VIII+336 l.) Ára 66 K.

Levente. Magyar fajvédelmi havi folyóirat. Alapította, szerkeszti és kiadja *Bodó János*. I. évf. 1. sz. 1921 febr. (N. 8-r.) Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bpest, IX., Bakáts-tér 3. I. 3. Előfizetés egy évre 120 K, egyes szám ára 12 K.

SZEMLE.

A külföldi gyermekakciók.

E felemás gyűjtőnév alá szokták foglalni azt az emberbaráti, helyesebben gyermekbaráti mozgalmat és tevékenységet, amelyre mostanában — sajnos — mi is rászorultunk és amelyből nekünk is bőven kijutott. De talán nem szorul bizonyításra, hogy ennek a mozgalomnak filantropikus jellege mellett megvan a maga kiváló pedagógiai jelentősége is, amellyel szükségképen foglalkozni kell. Hisz olyan pedagógiai vállalkozásról van szó, amely méreteiben felülmúl minden eddigi kísérletet¹ és amely addig is, amíg az összegyűjtött adatok és tapasztalatok lehetővé tennék az alapos tudományos feldolgozást, megérdemel egy rövidebb «előljáró beszédet». Már eleve fel kell hívnunk a figyelmet arra, hogy hiteles képet majd csak mindkét fél: a hazai és a külföldi érdekeltség adatainak egybevetése nyújthat.²

¹ Ausztriában csaknem 100.000-re rúg a kitelepített gyermekek száma (l. N. Fr. Presse, jún.*9.); nálunk több 10.000-re. Az osztrák gyermekek közül az amerikai akció vizsgálatai alapján 71% volt rosszul táplálva (*unterernährt*), pedig a kitelepített gyermekeknek javarésze náluk is a középosztályból került ki. Bécs és Ausztria jóval nagyobb támogatásban részesült, mint Budapest és Magyarország. A honi viszonyokra vonatkozó statisztikai adatokat, sajnos, nem tudtam megszerezni az Orsz. Gyermekvédő Ligától, amely ezt a mozgalmat mintaszerűen vezeti.

² Ilyen tanulságos külföldi adatok pl. a norvég szülők levelei. Ezekről a N. Fr. Pressének jún. 14-iki száma emlékezik meg.